

1999-00/188

BRUSSEL (3e KAMER), 30 NOVEMBER 1999

A.R.: 1997/AR3567
Zet.: Mertens de Wilmars (Voorzitter), De Dobbeleer en Senaeve, (Raadsheren)
Adv.: Mrs. B. Moschion en P. Grouwels

ECHTSCHIEDING – BEVEL OM BEPAALDE CASSETTES VOOR TE LEGGEN – VRIJHEID VAN PARTIJEN IN DE KEUZE VAN DE BEWIJSMIDDELLEN DIE ZIJ AANWENDEN

In een echtscheidingsprocedure staat het de eisende partij vrij om ter ondersteuning van de door haar ingeroepen grieven het bewijsmateriaal voor te leggen dat zij meent te moeten voorleggen aan de beoordeling van de rechters.

(W.J. t./ C.B.)

Overlegging van stukken in een proces

In eerste aanleg werd de echtscheiding ten laste van appelland uitgesproken. In hoger beroep vordert appelland o.m. dat het hof, alvorens recht te doen, geïntimeerde zou bevelen om een aantal cassettes (al dan niet uitgeschreven) voor te leggen opdat het hof hiervan kennis zou kunnen nemen.

Het hof wijst deze laatste vordering af op volgende overwegingen: “Aangaande de exceptie van appelland betreffende de cassettes.

Overwegende dat appelland vordert dat het hof, alvorens de zaak ten gronde te behandelen en te berechten, geïntimeerde zou bevelen om een aantal cassettes (al dan niet uitgeschreven) voor te leggen opdat het hof hiervan kennis zou kunnen nemen;

Overwegende dat het hof enkel gevat is van de hoofdeis tot echtscheiding door huidige geïntimeerde ingeleid voor de eerste rechter en dan nog enkel wat betreft de feiten die door de eerste rechter in aanmerking worden genomen om de echtscheiding uit te spreken ten laste van appelland;

Dat het in een materie van echtscheiding de eisende partij vrijstaat om ter ondersteuning van de door haar ingeroepen grieven het bewijsmateriaal voor te leggen dat zij meent te moeten voorleggen aan de beoordeling van de rechters;

Dat er dan ook geen reden is om geïntimeerde te bevelen om ander bewijsmateriaal dat eventueel bepaalde feiten ten nadele van appelland zou kunnen bewijzen, over te leggen;

Dat het feit dat de bedoelde cassettes in andere procedures en meer bepaald in het kader van een strafrechtelijke klacht tegen appelland worden gebruikt, ter zake irrelevant is;

Dat de door appelland opgeworpen exceptie dan ook moet worden afgewezen;”

(...)

Bovenstaande beslissing kan op het eerste gezicht eigenaardig lijken, maar stemt volledig overeen met de principes. Het merkwaardige in bovenstaande zaak is immers dat appelland de overlegging vordert van voor hem nadelige stukken. Hier beslist het Hof volkomen terecht dat het “*eisende partij vrij staat om ter ondersteuning van de door haar ingeroepen grieven het bewijsmateriaal voor te leggen dat zij meent te moeten voorleggen aan de beoordeling van de rechters*”. Deze uitspraak stemt overeen met de principes van lijdelijkheid van de rechter en van de autonomie der procespartijen bij hun keuze van het bewijsmateriaal dat zij aanwenden.

Het gaat bovendien om een volkomen normale toepassing van de regels betreffende de overlegging van documenten, vervat in art. 877 Ger.W. Dit artikel heeft een algemene draagwijdte in het privaatrecht¹.

De rechter oordeelt soeverein over de opportuniteit van een vordering tot overlegging van stukken². In de rechtspraak wordt gesteld dat krachtens art. 877 Ger.W. de rechter de mogelijkheid heeft, niet de plicht om de overlegging van documenten te bevelen³.

¹ Een specifieke mogelijkheid om aan partijen in een echtscheidingsprocedure of aan derden op te dragen om bepaalde bewijsstukken voor te leggen werd voorzien in art. 1253 quinquies Ger. W. In strafzaken is art. 877 Ger.W. niet toepasselijk, nu het overleggen van stukken als bewijs hier geregeld wordt door de bepalingen in het Wetboek van Strafvordering: Cass., 2 juni 1981, R.G.A.R., 1985, nr. 10.740; Cass., 22 september 1993, J.L.M.B., 1994, 7, noot O.K.; Krachtens Cass. 24 september 1999, i.z. B.R.t./Institut des Experts Comptables, D.98.0043.F kan art. 870 ger.W. ook niet in disciplinaire zaken worden ingeroepen.

² VERHEYDEN – JEANMART, N., *Droit de la preuve*, Brussel, Larcier, 1991, 32.

³ Cass., 2 juni 1977, Arr. Cass., 1977, 1012; J.T., 1977, 455; Cass., 14 december 1995, R.W., 1996-97, 198.

Art. 877 Ger.W. stelt verscheidene vereisten voor zijn toepassing. Zo moeten:

- er gewichtige, bepaalde en met elkaar overeenstemmende vermoedens zijn
- dat een partij of een derde
- houder is
- van een stuk
- dat het bewijs kan vormen van een pertinent feit, opdat de rechter de overlegging zou kunnen bevelen;

Vooreerst moet er een geheel van elementen zijn die gewichtig, bepaald en met elkaar overeenstemmend zijn⁴ en die het vermoeden wekken van het bestaan van het stuk en van het houderschap ervan door een partij of een derde⁵.

Een stuk is elke materiële vastlegging (manuscript, drukwerk, tekening, foto, enz.) die kan dienen om een informatie te verstrekken⁶. Het moet gaan om een of meer welbepaalde stukken, die eiser tot overlegging precies moet aanduiden⁷. De rechter moet immers het belang van de overlegging van die stukken reeds enigszins kunnen beoordelen. Uit dit stuk moet het bewijs van een pertinent feit (kunnen) voortvloeien dat verband houdt met het voorwerp van het geding. Niet vereist is dat het feit afdoende is, dat het van doorslaggevend belang is voor de oordeelsvorming van de rechter⁸. Indien evenwel de beweringen die zouden moeten aangetoond worden door het over te leggen stuk reeds door andere bewijselementen worden tegengesproken, zal de rechter de vordering tot

overlegging verwerpen⁹. In casu kon appellant de rechter niet overtuigen van het nut om de cassettes te doen overleggen, omdat hij ook niet aanduidde welk pertinent feit, dat door de eerste rechter werd aangehouden als motief om de echtscheiding toe te staan, daardoor zou worden aangetoond. Op grond van bovenstaand arrest kan wellicht ook besloten worden dat een vraag tot overlegging niet kan aangewend worden om de rechter een algemeen beeld te schetsen van de situatie tussen partijen, los van precies aangeduide en relevante feiten. Een vordering tot overlegging kan evenmin aangewend worden om nog aanvullend bewijsmateriaal te verkrijgen, wanneer de eiser reeds over alle relevante stukken beschikt¹⁰.

Iedereen die een stuk onder zich heeft, in welke hoedanigheid ook, is als houder aan te zien¹¹. Eiser tot overlegging dient aan te tonen dat een partij of een derde de vermoedelijke houder is van het over te leggen stuk. De rechter oordeelt daarover soeverein.

Houder moet zijn een partij of een derde, d.w.z. iedere particuliere of openbare, natuurlijke of rechtspersoon, die geen partij is in het geding¹². Het Openbaar Ministerie is geen derde¹³ en een aan hem gegeven bevel tot overlegging op grond van art. 877 Ger.W.¹⁴ zou op grond van art. 1088 Ger.W. wegens overschrijding van bevoegdheid kunnen vernietigd worden.

G.L. BALLON

⁴ Vgl. art. 1353 B.W.

⁵ Cass., 19 december 1994, *R.W.*, 1994-95, 207.

⁶ Vgl. DUSQUESNE, A., FONTAINE, M., KELLENS, G., KOHL, A. en PIRARD, C., "La production de documents dans le Code judiciaire et le secret professionnel", *Ann. Dr. Liège*, 1970, (195) 206, met verwijzingen.

⁷ STIJNS, S., "De overlegging van stukken in het Gerechtelijk Wetboek", *Jur. Falc.*, 1984-85, (199) 200. Vgl. ook: Brussel (5e k.) 8 oktober 1999, A.R. 1998/AR/2454: "dat meer bepaald de grieven nopens de mededeling van stukken dermate vaag is dat de vraag desbetreffend geenszins kan worden ingewilligd;"

⁸ STIJNS, S., o.c., *Jur. Falc.*, 1984-85, (199) 208.

⁹ Cass., 20 februari 1975, *Pas.*, 1975.I.633 (rès.).

¹⁰ Brussel (5e k.) 8 oktober 1999, A.R. 1998/AR/2454: "dat appellant inderdaad niet kan voorhouden dat hij inzage dient te hebben van de ganse boekhouding sedert 1980 van het beheer van de genoemde residenties; dat hij bovendien als medeëigenaar en deelnemer aan de bewuste algemene vergaderingen beschikt over de voor het onderhavig geschil pertinente stukken".

¹¹ VAN COMPERNOLLE, J., "La production forcée de documents dans le Code Judiciaire", *Ann. Dr.*, 1981, (89) 92.

¹² STIJNS, S., o.c., *Jur. Falc.*, 1984-85, (199) 210 met verwijzing naar VAN REEPINGHEN, C., *Verslag van de Gerechtelijke Hervorming*, Brussel, Belgisch Staatsblad, 1964, 359.

¹³ VAN COMPERNOLLE, J., o.c., *Ann. Dr.*, 1981, (89) 92; DUSQUESNE, A. e.a., o.c., *Ann. Dr. Liège*, 1970, (195) 207, met verwijzingen. Uitvoerig: DE LA HAYE, T., *Code Judiciaire. Jurisprudence*, Brugge, Die Keure, 1989, art. 877.2.

¹⁴ Op grond van art. 872 Ger.W. kan het wel.

1999-00/189

BRUSSEL (5° KAMER), 17 DECEMBER 1999

A.R.: 1995/AR/1799

Zet.: A.M. Pauwels (Voorzitter), D. Rutsaert en

Janssens (Raadsheren)

Adv.: Mr. G. Meeus

TAALGEBRUIK - RECHTSPLEGING IN HOGER BEROEP

Overeenkomstig art. 24 van de wet van 15 juni 1935 op het taalgebruik in gerechtszaken wordt voor de